

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii
Apostolici, Olim S. Congregationis Indicis Consvltoris, &
insignis Ecclesiæ Vimaraneensis Thesaurij maioris, Demvm
Episcopi Vgentini, Et A Consiliis ...**

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1655

§. III. A quibus personis decimæ sint persoluendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98569)

Nouum Auenion. diæcesis, quarto Non. Nouembris, Pontificatus sui anno octauo, concessit Alphonso Regi Castellæ, vt duas partes tertiæ portionis decimarum Ecclesiarum terræ sibi subiectæ, in quibus huiusmodi fabricis vsque ad triennium liberè percipere possit pro reparandis castris & terris Regni sui, quæ per Saracenos extiterant occupata, ita tamen quòd si Rex præfatus elapso triennio supradicto per se, vel per alium, seu alios quicquam exigere, vel reciperet de duabus partibus supradictis, eo ipso sententiam excommunicationis incurreret, suæque terra ecclesiastico interdicto subiaceret.

Demum Alexander VI. in sua constit. incip. *Dum indeffessa, sub dat. Idib. Februarij anno Incarnat. Domini 1494.* Ferdinando Regi, & Elisabethæ Regina Castellæ & Legionis concessit vt perpetuis futuris temporibus tertiæ decimarum in Regnis prædictis, & Granatæ percipere & leuare licitè & liberè valerent. Sed quoad Regnum Granatense Innocentius VIII. eisdem Regibus Ferdinando & Elisabethæ concessit omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto illo Regno pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quòd ipse Ferdinandus & Elisabetha Reges ex eisdem fructibus competentem dotem & portionem Archiepiscopo Granatensi, & præfati Regni Episcopis, & Cathedralium ac Collegiarum Ecclesiarum huiusmodi Capitulis, nec non beneficiatis & hospitalibus, ipsorumque hospitalium, & dictarum Ecclesiarum fabricis assignare deberent, & tenerentur: & deinde Paulus III. in sua constit. incip. *Exponi nobis, sub die 22. Iulij 1541.* declarauit monasteria, domus, & Ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & personas ad decimarum huiusmodi solutionem iuxta dispositionem, & formam, ac tenorem Iuris communis, quibuscumque priuilegiis non obstantibus, teneri, & efficaciter obligata ac obligatos existere.

§. III.

A quibus personis decimæ sint persoluedæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.
- 2 Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimarum solutionem.
- 3 Iudei, & alij infideles non tenentur ad so-

lutionem decimarum personalium.

- 4 Decimas prædiales soluere cogendi sunt Iudei, & infideles, respectu possessionum, quæ sunt in prouincijs Christianorum; non verò respectu illarum, quas infideles ipsi in suis prouincijs habent, vt num. 5.
- 6 Clerici in quantum sunt fideles non habito respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur.
- 7 Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitores decimarum.
- 8 Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.
- 9 Parocho non sunt soluendæ decimæ ex prædijs eiusdem Ecclesiæ, quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt.
- 10 Clerici tenentur soluere decimas ex fructibus prædiorum secularium, quæ seculari iure, puta hereditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.
- 11 Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporalis titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.
- 12 Priuilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarum, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat.
- 13 Priuilegium Papæ potest aliquos, siue in parte, siue in totum, eximere à solutione decimarum, manente sufficiente Parochi sustentatione.
- 14 Priuilegium, quo quis, siue in parte, siue in totum, à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex post facto orta fuerint.
- 15 Priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur.
- 16 Cap. ex parte il. 3. de decim. declaratur.
- 17 Religiosi omnes sunt exempti priuilegio in iure scripto, à solutione decimarum, de noualibus tantum, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt.
- 18 Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij priuilegio in iure scripto non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt.
- 19 Priuilegia Cisterciensibus, Templarijs, & Hospitalarijs concessa circa decimas non soluendas, non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu arrendatariorum, neque respectu prædiorum locatarum ad pecuniam.
- 20 Cap. ex parte il. 1. de decimis, reuocatum est per tex. in c. nuper. 34. eodem tit. non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, vt num. 47.

21 Monachi

- 21 Monachi Celestini, & Cluniacenses, }
 22 Monachi Congr. Cassinen. } obtinet
 23 Monachi Congr. S. Benedicti Vallis. } exemptio-
 24 Monachi Eremiti Camalduleni. } ne à so-
 25 Monachi B. M. Montis Virginis, } lutione
 26 Sylvestrini, } decima.
 27 Fratres B. M. de Mercede, } rñ præ-
 28 Fratres S. Antonij Viennen. } ditorum.
 29 Cruciferi, } suorum,
 30 Fratres Prædicatores, } quæ pro-
 31 Fratres Cōuentuales S. Francisci, } prijs ma-
 32 Canonici Regulares S. Saluatoris, } nibus,
 33 Monachi S. Basilij, } & sum-
 34 Minimi S. Francisci de Paula, } ptibus
 35 Carthusiani, } excolūt.
 36 Moniales S. Clare, }

- De Conuersis, vel Confratribus media Crucis,
 del Thao Ordin. Hierosol. Virginibus item,
 & viduis aliisque mulieribus tertij Ordinis S. Francisci, S. Dominici, S. Augustini,
 B. Maria de Monte Carmelo, Redemptoris captiuorum, Minimorum & sanctissimæ Trinitatis, aliorumque Ordinum, Beatae nominatis, & Patribus Societatis Iesu, quid? ibid.
- 37 Cap. nuper. 34. de decim. est necessaria derogatio expressa in priuilegijs eximentibus à decimarum solutione.
- 38 Exemptio à decimis non suffragatur, nisi in specie derogetur c. nuper. 34. de decim.
- 39 Priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.
- 40 Priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia: & ideo non transcunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum.
- 41 Papa communicando priuilegia alicuius Religionis in quibus adest expressa exemptio à solutione decimarum, alteri Religioni non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio.
- 42 Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitionum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio.
- 43 Prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac proinde Regulares tenentur illas soluere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transuissent.
- 44 Priuilegia eximentia à solutione decimarum amittuntur si incipiant esse enormiter lesina Ecclesie Parochiali.
- 45 Priuilegium quando dicatur enormiter la-

dere spectat ad declarationem Papæ.

- Exemptio de non soluendis decimis ex concessione Sedis Apostol. an effectum sortiatur, in præiudicium iuris tertiarum Regis Hispaniæ, remissum ibid.
- 46 Religiosi omnes priuilegio in iure scripto eximuntur à solutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipsi nutriunt.
- 47 Cap. ex parte il. 1. de decimis, discutitur.
- 48 Leprosi in communi uiuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium suorum decimas soluere non coguntur.
- 49 Episcopus non potest alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viam priuilegij.
- 50 Episcopus non potest contra Concilium dispensare.
- 51 Episcopus poterit interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum.
- 52 Episcopus poterit decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesie concedere.
- 53 Decimas quas aliquando possedit Episcopus, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest ipse transferre in personam, quæ nunquam moritur.
- 54 Decimas aliis Ecclesiis concedere poterit Episcopus cum aliqua causa.
- 55 Episcopus non potest ius percipiendi decimas laicis concedere.
- 56 Decimarum in concessione laicis faciendæ, est adeo necessaria auctoritas Sedis Apostol. ut non sufficiat immemorabilis absque fama priuilegij.
- 57 Bene placitum Apostol. quando est reseruatum in concessione iuris decimandi facta laicis, præsumitur ex lapsu triginta annorum, non ultra.
- 58 Episcopus ex quibus causis possit laicis decimas concedere, ostenditur.
- 59 Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranense decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum: sed verius, ut n. 61.
- 60 Decima si laicis concessa reperiantur, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranense fuerint concessa, post Concilium concessa censentur.
- 61 Cap. 2. §. sanè, de decim. lib. 6. declaratur.
- 62 Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre possint, ostenditur.
- 64 Consuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum, si adhuc remaneat Parocho congrua sustentatio.

- 65 Consuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluantur.
- 66 Consuetudo valet, ut ex certis fructibus, puta feno, olco, decima non soluantur.
- 67 Consuetudo valet, quod ex eodem pradio una Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores.
- 68 Consuetudine potest introduci, ut decima uni Ecclesie, alias debita, alteri adscribantur, & soluantur.
- 69 Consuetudo non soluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, probari cum requisitis immemorialis, seu legitima prescriptionis.
- 70 Consuetudo operari potest circa omnes decimas personales in pluribus prouincijs.
- 71 Consuetudo in soluendis decimis est consideranda.
- 72 Consuetudo in solutione decimarum qua sit attendenda, loci vicinioris, an loci ubi pradia existunt, vel ubi fit solutio decimarum, an diocesis; ostenditur.
- 73 Consuetudo specialis præferenda est generali.
- 74 Consuetudo illa potius est attendenda, quæ fauet Parochiali, quam quæ fauet pradialli Ecclesie.

MNES fideles Parochiani, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati; cum enim omnes recipientes spiritualia, teneantur soluere decimas, ut in princ. huius cap. ostendimus, & omnes fideles Parochiani à suis Parochis recipient ecclesiastica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum est, ut tanquam Parocho subditi, prædicta Sacramenta ab alio non suscipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sor. in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Nau. in cap. placuit, num. 124. de penit. dist. 6. recte fit, ut omnes fideles Parochum, nisi exempti esse dicantur, ad decimarum solutionem sint obligati, cap. ex transmissa 23. & c. à nobis 24. ibi, quilibet, de decim. Rebus. de decim. q. 5. à princip. Hieronym. Carat. de inrib. parochial. tit. 5. cap. 9. Azor. institutionum moralium par. 1. lib. 7. q. 7. cap. 24. quæst. 1. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 19. num. 87. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 16. n. 1. Less. de iustit. tom. 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5. n. 22. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1. Monet. de decim. cap. 5. à princip. ubi n. 26. ait quod Reges, & Principes tenentur ad decimarum solutionem: & n. 28. quod & ipsi pauperes, quibus tamen decima in maiori parte sunt remittenda; si id necessitas postulauerit, Benincas. de paup. in 6. spec. de iud. Caroc. cap. 5. num. 6. & 7. Vnde

Inferitur primo, Iudeos, & alios infideles non teneri ad solutionem decimarum. Di-

Barbos. de Parocho Pars III.

ximus supra omnes fideles Parochianos obligari ad decimas persolundas; atqui infideles, neque fideles sunt, neque Parochiani, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. de his, qui foris sunt, nihil ad nos habetur in cap. gaudemus, de diuort. Igitur, &c. Probat Carolbar. tex. à speciali in cap. ex transmissa 23. de decim. tradunt Gloss. verb. persolundas, in c. de terris, illo tit. Lambert. de iure patron. lib. 1. p. 1. quæst. 7. art. 3. num. 3. quorum resolutio vera est in decimis personalibus, cum illarum nullo modo infidelis debitor sit, ut tenent Gloss. verb. persolundas, ibi, unde personales decimas non persolunt in d. cap. de terris, ubi Butr. sub num. 2. vers. vel oppono. Sor. de iustit. lib. 6. quæst. 4. art. 4. Suar. d. lib. 1. c. 16. num. 4. vers. in qua distinctione, Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24. q. 3. Monet. d. cap. 5. num. 38. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesie existent. lib. 2. cap. 9. numero 1. Fagundez dist. præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex num. 4. arat. dist. tit. 5. cap. 9. vers. infideles Machado in su perferito Confessor y Curra de Alma, lib. 3. p. 4. tract. 10. docum. 1. num. 3. Trullench. in exposit. Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 1. Castr. Palao in opere morali, tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 11. n. 1. Probat ratione: etenim, cum decima in sustentationem Clericorum ministrantium, & ratione Sacramentorum à subditis Ecclesie dari iubeantur, ita ut prædicta non administrarentur, nulla ratione exigi deberent; iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 9. ibi, si nos vobis, &c. & infideles non sint subditi Ecclesie, nec in gremio illius existere dicantur; insuper Sacerdotes quidam spirituale illis non ministrent; recte sequitur, ut eisdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersus illos, nec illi decimarum debitores esse dicantur. Quamuis contrarium in his decimis personalibus tuerent Gloss. in c. quanto, subfiguratione casus, in fine, de usur. & in cap. decima, 16. quæst. 1. quam sequitur Ancharan. in dicto cap. de terris, sub num. 1. & ibid. Abb. n. 6. Rebus. d. tract. quæst. n. 11.

Pro quibus facere videtur, quod infideles sub potestate, & dominio Dei existunt, ac proinde cum in eiusdem dominij vniuersalis signum decima sint reseruata, necessario videtur dicendum infideles ad illarum solutionem esse obligatos; siquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decima instituta sunt. Sed facile responderetur reservationem illam non fuisse factam in vniuerso Orbe, sed solum in terra Chananorum à Deo, populo Israëlítico donata, ac proinde prædicta reservatio non respexit illos, qui in alijs regionibus habitabant; & eò maxime, quia illa sustentationis moderatio Levitis conuebat; propterea per præceptum indictum illi populo; ut solveret eis decimam partem fructuum, alij non compre-

Z hende

henderebatur; quòd similiter Ecclesia pro suis Sacerdotibus adinstar illius præcepti imperavit suis subditis, quò præcepto illos qui illius fidem nunquam amplexi sunt, nequaquam comprehendere, ut eleganter Sot. *lib. 9. de instit. questione quarta, art. 4. col. 4. in fine*; unde necessariò dicendum est, infideles ad tales decimas persolueudas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, ut procedat respectu ipsarum decimarum, non respectu satisfactionis illius interesse, quod Ecclesia parochialis est perceptura ab alio Christiano, qui poterat in eadem Parochia habitare; tale enim Ecclesia petere poterit, ne aliàs defraudetur: & ita in specie tradit gloss. *verb. prætextu, in d. c. tua nobis. Abb. in d. c. de terris. n. 6. Sot. d. art. 4. col. 3. ad fin.* licet prætextus ille, quòd Ecclesia defraudetur, non mihi solidus videatur: quia decima personalis debetur intuitu laborum, *d. cap. decima, 16. quest. 1. d. cap. ad Apostolica, & cap. ex transmissa, de decim.* ergo hac ratione posset Ecclesia parochialis interesse prætereundum à quocunque Nobili fidei non laborante, vel industriam non exercente, propterea quòd si Nobiles ibi non habitarent, posset in illis domibus habitare artifices, vel alij industriosi homines, ex quibus posset Parochialis decimam recipere: ut bene observat Ricciolus. *d. cap. 9. n. 4.*

4 Ad decimas verò prædiales persolueudas cogendi sunt Iudæi, & infideles, respectu tamen possessionum, quas ipsi in terris Christianorum titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex text. *in d. cap. de terris, ibi, vel possessiones penitus renunciandas, & ibi, compellas, quæ verba non verificantur, nisi respectu possessionum, quæ sunt in provinciis Christianorum, & melius ex c. quanto, pen. de usuris, ibi, quas à Christianis, & c. Xuar. alleg. 28. num. 4. & 5. Azor. d. lib. 7. cap. 24. q. 1. Vasq. in opuscul. de benefic. c. 1. §. unic. dub. 9. Baskæ. verbo Decima, num. 5. Machado d. docum. 2. num. 2. Monet. dicto cap. 5. à n. 36.* ubi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione: etenim, cum decimæ prædiales ab eisdem prædiis ad illas obligatis ita debeantur, ut respectu illorum onera realia censeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia respectu possessionum, quas in provinciis Christianorum possident, arg. text. *in d. l. Imperatores. ff. de publican. & vectig.* rectè fit, ut prædicti infideles respectu talium decimarum, attento iure, debitores esse censeantur, prout Sylvest. tradit *verb. Decima, n. 13.* Accedit: quia Ecclesia non debet fraudari à suo iure quæsito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo iure necessariò fraudatur, si decimæ prædiales in hoc casu ab infidelibus non solvantur, prout confide-

rat text. *in cap. de terris. vers. ne forte, & in d. cap. quanto, in fine.*

Utrum autem ista decimarum solutio fiat ab infidelibus, uti de decima formali, an verò tanquam de onere annexo, dubitari potest; nam Oldrad. *conf. 91. Mantu. conf. 188. col. 2. & Abb. in d. cap. de terris. sub n. 5.* videntur tenere, quòd fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo, quòd decimarum realium solutio est de iure diuino, *d. cap. tua nobis, de decim.* ac proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipsi tenentur recognoscere Deum, ut supremum Dominum. Sed contrarium, quòd scilicet solutio fiat, uti de onere, per text. *in d. cap. quanto. §. fin. de usur.* innuere videtur gloss. *in d. cap. de terris,* dum rationem assignat, quòd ad eum spectat fructuum onus, ad quem spectat fructuum perceptio: sequitur Suar. *d. lib. 1. cap. 16. ex num. 6. usque ad n. 13. ubi n. 8. & 11.* ad fundamentum contrariæ sententiæ respondit, præceptum de decimis realibus persolueendis esse quidem de iure positivo, quod non fuit datum omnibus hominibus, sed populo Israëlitico, & consequenter hodie non extendit nisi ad fideles.

At verò respectu possessionum, quas infideles in suis Prouinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales persolueudas, eò quòd cessat in prædiis ius acquisitum per Ecclesiam, & in ipsis infidelibus cessat ratio, propter quam debitum decimarum constituitur. Non obstat, quòd sicut Ecclesiæ cura est infidelibus Baptismus, & deinde alia Sacramenta ministrare; ita quoque videntur illi teneri in Christianismum nomina sua dare, & Sacramenta suscipere; & ideo cum ratione Sacramentorum decimæ debeantur, ut *in princ. huius cap.* diximus; utique dicendum videbatur voluntatem infidelium non esse Ecclesiæ imputandam, & sic non debere fraudari à suis decimis, quæ eidem Ecclesiæ debita sunt. Satisfit enim dicendo cum Sot. *d. art. 2. col. 4. in princ.* quòd licet omnes mortales ad fidem suscipiendam teneantur; donec tamen illam profiteantur, nequaquam nostris legibus obligantur, neque nostris Prælati obediunt, quandoquidem præceptum directè in illos non dirigitur, iuxta illud *Pauli 1. ad Corinth. 5. De his, qui foris sunt, & c.* ac subinde cum cesset obligatio legis, cessat quoque obligatio persolueendi decimas, quantumcunque ex parte Ecclesiæ non deficiat voluntas administrandi illis Ecclesiastica Sacramenta. Quòd si possessiones iam aliquando in potestatem Christianorum perveniant, tunc non solum decimæ ex illis persolueendæ sunt, & infideles illarum sunt debitores in futurum; verum etiam tempore præteriti

to considerato, ratio habebitur prateritarum decimarum, si prædictæ possessiones iterum ad gremium Ecclesiæ reducantur: nam, cum talia prædia non ita transeant in infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita ut recuperata attentata rei veritate, ut saltem iure postliminij apud Christianos semper existere censeantur, ut probat opt. tex. in cap. prima actione, 16. q. 4. facit text. in l. si captivus, 20. vers. fuerum. ff. de captivis, resoluti D. Barbof. in l. diuortio, §. interdum, num. 7. ff. soluto matrimonio. rectè fit, ut respectu illorum propter ius Ecclesiæ quasi- tum, prædicti infideles debitores decimarum etiam prateritarum esse censeantur: aduertit in specie Abb. in d. cap. de terris, num. 5. in fine, dicens debere Ecclesiam, cui debentur, cum illis misericorditer agere.

6 Infertur secundò Clericos, in quantum sunt fideles, non habito respectu ad clericatum, teneri soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur. Diximus supra, omnes fideles Parochianos, nisi exempti proponantur, ad decimas soluendas obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Ecclesiæ, fideles Parochiani sunt; nec epim, ex eo, quòd sunt Clerici, de obligantur à subiectione Parochiæ suæ, iuxta resoluta per Doctores in cap. omnis utriusque sexus, de Penit. & remiss. Igitur, &c. Probat Corollar. tex. in c. 2. vers. illi vero, & in cap. commissum 4. de decim. tradunt Sanct. Thom. 2. 2. q. 87. art. 4. Sot. lib. 9. de Iustit. q. 4. art. 4. Cou. qui alios refert, var. lib. 1. cap. 17. num. 8. vers. 1. Lessi. de Iustit. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 23. Gutier. 2. Canoniar. quest. cap. 21. n. 26. 7 Fagundez d. præcept. 5. lib. 2. cap. 2. à n. 1. Machado d. docum. 2. num. 5. Villalob. in sum. p. 2. tract. 33. dis. 4. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17. num. 3. Castr. Palao tom. 2. operis moralis tr. 10. disp. unic. puncto 11. n. 3. & 4. Trullench in exposit. Decalogi. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. Clerici verò, ut tales considerati, non sunt debitores decimarum ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur: siquidem sic considerati non sunt Parochiani: de ratione enim Clerici est, ut aliis spiritualia ministret: ac proinde cum decimæ ratione administrationis spiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta est, utique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta administratio non fit, ac propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum solutionem non tenebuntur. Ex his iam

8 Primò colligitur Clericos non teneri ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. Paret, si expendamus respectu illorum fructuum, non Parochianos, sed Clericos ministrantes spiritualia considerari: unde nil mirum, si ex illis soluere

Barbof. de Parocho Pars III.

decimas non teneantur: Ita in specie probat tex. in d. cap. 2. in princip. qui necessario sic intelligendus est, eò quod Pontifex ibi adducit exemplum Leuitarum, quos constat nihil aliud possedisse, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, ut habetur Iosue cap. 15. in fin. & Numer. c. 18. ac proinde ut similitudo rectè procedat, tex. ille in princ. necessario intelligendus est de beneficiis Clericorum, prout in illis resoluunt S. Thom. & Sot. ubi sup. à; vel interpretandus, ut probet Clericum non debere decimam soluere Clericis ex illis decimis, quas ipse percepit, sicut aiunt Rebuff. quest. 5. num. 6. Monet. d. cap. 5. quest. 1. num. 8. & Azor. d. cap. 24. quest. 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez l. 1. prope fin. vers. est & aliud, tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 67. Suar. d. tract. 2. de decim. lib. 1. c. 17. n. 23. Franc. Leo in thesauro fori eccles. par. 2. cap. 12. de decimis, à n. 52. Bellet. disquisition. clerical. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12. à n. 35. Valer. Reginal. in praxi fori penit. lib. 19. n. 88. Vasq. in Opusc. de benefic. c. 1. quest. unico, dub. 8. Marc. Anton. Genuens. in practica ecclesiastica. q. 628. Paul. Layman. in Theologia moralis, lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 3. Lessi. de Iustit. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 23. ubi intelligit de clericis eiusdem Ecclesiæ.

9 Sic sanè ÷ decimæ non sunt soluendæ Parocho ex prædiis eiusdem Ecclesiæ, ex quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt, prout in specie resoluunt Doctores supra citati: si modò prædicta prædia etiam dotalia Ecclesiæ fuerint intra limites eiusdem, aliàs secus, ut tradunt gloss. verb. nullo, in cap. 1. de censib. Abb. num. 6. in d. cap. 2. & in c. nuper, notab. 1. de decim. Rebuff. d. quest. 5. nu. 20. Couar. d. lib. 2. cap. 17. n. 8. vers. secundo. Azor. d. quest. 5. Valer. Reginald. d. num. 88. Gutier. d. cap. 2. num. 54. Bellet. d. §. 12. num. 36. Quicquid indistinctè contrarium sentiant gloss. 1. in d. c. 2. ibi, hoc intellige de dote Ecclesiæ, de qua Clerici non debent dare decimas, S. Thom. d. art. 4. Balb. de præscript. p. 5. princ. q. 7.

Vtrum ex fructibus personalibus, quos ipsi Clerici ex officio clericali accipiunt, soluere teneantur decimas personales? Dicendum est, quòd similiter non tenentur, ex supradicta ratione: & ita fatentur Couar. d. cap. 17. num. 8. vers. 1. Monet. d. cap. 5. n. 4.

10 Colligitur secundò Clericos teneri soluere decimas ex fructibus prædiorum sæcularium, quæ sæculari iure, putà hereditario, emptio- nis, vel alio quouis titulo comparantur. Paret, si expendamus respectu huiusmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos considerari, ac proinde nil mirum, si decimas soluere teneantur. Ita in specie probat tex. in d. cap. 2. vers. illi professi, sic necessariò intelligendus: tradunt Sot. d. q. 4. art. 4. Couar. d. cap.

Z 2 d. cap.

d. cap. 17. n. 8. vers. primum hinc constat. Azor. *d. quas. 5.* Moner. *d. cap. 5. num. 3.* Fagundez *d. cap. 2. num. 4.* Gutier. *d. lib. 4. Canon. cap. 11. num. 32.* me citato Trullench. *d. dub. 10. num. 2.* vbi intelligit *cap. nouum genus. hoc tit.* loqui de pradiis, quæ sunt dotes Ecclesiæ: & *num. 3.* tenet illam Parochiam quæ de nouo acquirit aliquos agros vel proprietatem intra terminos alterius Parochiæ emptione, vel testamento, aut donatione, teneri decimas ei soluere de campis acquisitis: & *numero 4.* resoluit Parochum de iure communi teneri ad decimas prædiales ex his prædiis, quæ titulo seculari acquirit: latè Aloyf. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. decis. 605. in 1. edit. aliàs resol. 429. in 2. edit.* vbi probat Clericum teneri soluere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus. Quod ampliandum est primò: siue prædicta prædia sint in aliena, siue in propria Parochia: vtroque enim casu procedit ratio de qua *suprà.* Ampliandum est quoque, siue Clerici sint Rectores earundem Ecclesiarum, vt aduertunt S. Thom. & Couarr. *locis proximè citatis*, siue Episcopali, seu quacunque alia dignitate præfulgeant, iuxta tex. per locum à speciali *in cap. questi. 16. quest. 1.* Gutier. *d. cap. 12. num. 2.* Nec refragatur dicere, quòd Prælati exempti non subsunt Parocho, arg. tex. vbi gloss. & Doctor. *in cap. ult. de Penit. & remiss.* Siquidem respondetur illos Prælatos non subesse Parocho per accidens, quia scilicet alteri subiiciuntur, nempe Romano Pontif. vel Prælato superioris: sed nihilominus attentà rei naturâ Parochianos esse sicut sunt alij fideles, arg. tex. *in d. c. omnis vtriusque sexus*: & inde est, quòd illorum familia remanet subiecta ipsis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4. distinct. 18. quest. 4. art. 2. col. 8.* facit tex. *in d. c. questi.*

11 Colligitur *tertiò*, Clericos ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligari ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent: vt per Couar. *d. cap. 17. num. 8. vers. primum, hinc constat.* Suar. *d. lib. 1. c. 17. num. 21.* Rebuff. *d. q. 5. n. 9.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 2. cap. 7. num. 2.* Moner. *d. cap. 5. numer. 4.* Paul. Laymann. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 2.* vbi aduertit, quòd licet hæc resolutio hodie nullum vsum habeat in decimis merè personalibus, quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere solent: locum tamen habet in terris noualibus, quas si excolat Clericus, cùm antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho suo ex illis soluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, siue terræ, sed per se, & ratione propriæ personæ.

12 Inferitur *tertiò* resolutio ad illum quæstionem vtrum priuilegio Romani Pontificis pos-

sit dari exemptio à solutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in specie tenuerunt Doctores communiter *in c. à nobis, de decim. Dec. cons. 113. num. 2.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 17. num. 9.* Gutier. *cons. 5. num. 8.* & Canon. *quest. lib. 2. cap. 21. num. 26.* & 130 Fr. Ludou. Miran. *da in man. Prælat. tom. 2. quest. 49. artic. 6.* Moner. *de decim. cap. 5. nu. 46.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. cap. 39. dub. 5.* Soar. *d. lib. 1. c. 18. n. 1.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 2. c. 4. n. 1.* Piafec. *in praxi Episcop. par. 2. cap. 4. n. 63.* nouissimè Hieron. Roderic. *in compendio quest. Regular. resol. 50. n. 2. cum seqq.* latè Trullench. *d. c. 3. dub. 11. princ.* Pro quibus faciunt plura lura, quæ circa solutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout est tex. *in d. cap. à nobis, ibi, exemptis, & in cap. suggestum 9. & in c. ex parte 10. & in cap. ad audientiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. si de terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in c. dudum 31. de priuileg.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ non solum aliquibus Religiosis circa decimas non soluendas à Summis Pontificibus sunt concessa, de quibus *infra* mentionem faciemus: sed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentis, ac aliis Proceribus per totam Hispaniam, vt constat ex *decis. 702. p. 1. diuers. & decis. 665 par. 3. recent.* quæ quidem priuilegia nequaquam Pontifices concederent, si ad illa concedenda potestatem non haberent.

Laborant tamen gloss. & Canonistæ nostri, tenentes decimas esse de iure diuino, in assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare videatur Summus Pont. cùm tamen aliquin non possit, vt videtur probari ex *cap. sunt quidam, & c. statuta, 25. quest. 1. cap. litteras, de restit. spol. & ex c. cùm ad Monasterium, in fine, de statu Monach.* & quentur plures, quos plena manu citauit *in tr. de Iure ecclesiastico. lib. 1. de personis, cap. 2. de potest. & auctorit. Romani Pont. num. 119.* In primis gloss. *verb. exemptus, in d. cap. à nobis*, existimat per talem concessionem exemptionis non tolli omnino Ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua sustentatio: sed solum limitari in illo casu particulari, quo suo priuilegio aliquem eximit à solutione decimarum: quod quidem prædicta gloss. existimat non esse inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur glossæ explicationem Dec. *vbi sup. & in c. cùm ordinem, in princip. de rescript.* dicit receptum Mench. *illustr. cap. 80. num. 11.* Verùm hæc gloss. explicatio non placet: conuincitur enim in primis, quia supposita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis absque iusta causa, eò quòd sine illa deficit potestas dispensandi in iure naturali, & diuino, vt ostendimus *dist. cap. 2.* & tamen apparet prædictum priuilegium validum esse, quantumcunque sine iusta causa concedatur, vt fatentur multi ex *suprà*

prà relatis. Conuincitur etiam, quia talis causa iusta non præsumeretur in dicto priuilegio, nisi per ipsum concedentem esset expressa, iuxta tradita per Doctores in *cap. quæ in Ecclesiis, de constit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum sunt concessa, prout plura reperiuntur. Vnde alij Doctores existimant Pontificem non aduersari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum, eo quod tantummodò illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d. cap. 21. n. 26.* & ante illum aperte Sylu. *verb. Decima, n. 11.* Pro qua declaratione facit, quia in decimis, sicut in aliis rebus spectantibus ad Christi patrimonium, habet Ecclesia ius administrationis, vt resoluit Abb. *num. 20.* & alij in *c. cum super, de caus. posses. & prop.* quocirca, sicut procurator cum libera administratione censetur habere speciale mandatum ad distrahendas res domini constituentis, iuxta *tex. in l. procurator. ff. de procurat.* ita quoque Ecclesia censetur habere prædictum speciale mandatum, ac subinde nil mirum, si Pontifex suo priuilegio distrahens remittat prædictum debitum decimarum, iuxta *reg. tex. in c. sine exceptione, 12. q. 2.* Sic similiter idem Pontifex dispensat in voto, cuius obligationem Iuris diuini esse constat. Quæ quidem explicatio, licet defendi valeat, nobis tamen placere non potest; si quidem illa remissio fieri potest à Pontifice circa illa, quæ sunt in illius administratione, & nullum nisi Ecclesiæ resultat præiudicium, iuxta *reg. tex. in cap. 2. de præbend. lib. 6.* nihilominus tamen dato præiudicio in tali remissione. Ius naturale, & diuinum offenditur ex *reg. tex. in cap. 1. vers. nec nos, de causa posses.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui ius quæsitum est ad recipiendas decimas à suis Parochianis. At Monet. *d. cap. 6. num. 53.* putat Papam posse aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuersum præceptum de decimis soluendis tollere: quia primo casu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in secundo verò, quia tale decretum esset irrationabile, nec conueniens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministros inopes non esse; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique spiritualia seminant, temporalia metant. Sed non hæc explicatio difficultatem absoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum existimo, exemptionem decimarum dupliciter posse considerari; vel enim talis est, per quam ministri sustentatio offenditur, *Barbos. de Parocho. Pars III.*

vel rursus talis proponitur, quæ concessa adhuc remanet prædicti Ministri congrua, & sufficiens sustentatio. Meminit huius diuisionis Couar. *variis lib. 1. cap. 17. num. 9.* Gutier. *d. cap. 21. num. 29.* Hoc supposito, resoluendum est in priori casu priuilegio Romani Pontificis fieri non posse, vt talis exemptio procedat; siquidem congrua Ministri sustentatio, quæ in hac specie offenditur, & auferitur, Iure diuino debita est, vt *suprà* ostendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale; priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non sic dicendum in posteriori casu, in quo per priuilegium illius talis exemptio concedi potest: siquidem præceptum de soluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam Ministri sustentationem, non est diuinum, seu naturale, sed solum humanum, contra quod priuilegium dari potest. Ex his

Colligitur *primò* posse priuilegium aliquid, siue in partem, siue in totum, eximere à solutione decimarum; utroque enim casu manente sufficiente Parochi sustentatione, verificatur ratio, de qua *suprà*, prout in specie resoluit Couar. *citato loco*, Gutier. *d. cap. 21. num. 29.* Azor. *d. lib. 7. cap. 37. ques. 6.* Nec obstat dicere, quod axioma illud diuinum, *Dignus est operarius mercede sua*, sine dubio adstringit omnes illos, ad quorum utilitatem operarius ipse laborat, ac subinde omnes debere concurrere in ministrando cibo, iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth. 9. ibi, Quis suis stipendiis militauit unquam?* Vnde cum Parochus ad omnium Parochianorum utilitatem laboret, videtur dicendum, quod, quantuncunque ille Parochus, sufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen, attento Iure naturali, & diuino, debitores sunt decimarum, & consequenter nullus ex prædictis Parochianis potest priuilegio eximi, saltem in totum à solutione decimarum. Satisfit enim, si aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectivè, ita vt in illa Parochia ab illa immediata Parochus habeat cibum, hoc est, congruam sustentationem pro ministrandis spiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem construunt; non verò procedit distributivè, ita vt singuli ex eadem in indiuiduo, nisi aliud ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia consuetudo potens fuit, vt homines à decimis personalibus in totum excusarentur, quorum multi illo tempore, sicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas soluere possent: Et non est dicendum, quod magis operetur consuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. *arg. text. cap. 1. de constit. lib. 6.* & per consequens, quod

quòd auctoritas illa non distributiue, sed collectiue intelligenda est. Facit etiam, quia ut Doctores fatentur, non priuilegio fieri potest, ut tanta quantitas persoluator; & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem soluendi decimas in suo fundamento, arg. tex. in l. ult. ff. de fundo instr. ac proinde si priuilegium manente congrua sustentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere potest; utique dicendum est in totum eosdem manente eadem sustentatione, eximere posse.

- 14 Colligitur secundò priuilegium, quo quis, siue in partem, siue in totum à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex postfacto orta fuerint. Patet, si expendamus huiusmodi priuilegium de decimis non soluendis esse quidem odiosum: tum, quia contra Ius procedit; tum etiam, quia Parochi præiudicium in se continet ac subinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri potest, restringendum est, iuxta reg. tex. in l. 2. §. si quis à principe, ff. ne quid in loco publico, iuuat reg. odia, de regul. iuris, lib. 6. & ita in specie tradunt Rebuff. d. tract. quest. 14. numero 3. refert alios, & sequitur Gutier. d. cap. 2. num. 130. Monet. cap. 4. num. 67. nouissimè Hieron. Roderic. in compendio questionum.
- 15 Regular. resol. 50. num. 6. Accedit, quia priuilegium de percipiendis decimis, simpliciter concessum, ad noualia non extenditur, prout in specie probat text. in cap. 2. §. 1. de decim. lib. 6. latè resoluit Couar. d. lib. 1. var. cap. 17. num. 13. ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odiosum, restringendum est. Quòd si priuilegium concedatur de non soluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus comprehenduntur, iuxta tex. in cap. ad audientiam 12. & in cap. ex parte il. 1. de decim. Rebuff. dict. quest. 14. num. 18. Gutier. d. cap. 21. num. 31. Monet. d. cap. 4. num. 68. Accedit etiam, quia priuilegium, quantumcunque sit odiosum, ut supra dictum est, & ut tale in dubio strictè intelligendum, ex Gutier. d. conf. 5. num. 15. nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, semper intelligendum est secundum propriam significationem, ita ut illa comprehendantur, quæ in propria veniunt significatione; docet in specie Dec. conf. 113. num. ult. Rebuff. d. tract. quest. 13. num. 32. & constat appellatione laborum propriè noualia contineri, ut probat tex. in d. cap. ad audientiam, text. sic intelligendus in c. quid per nouale, de verbor. signif. ac subinde nil mirum, si in tali priuilegio noualia, quæ sunt manibus, comprehendantur; & ita in effectu tenet Monet. d. cap. 4. num. 68. ubi num. 69. subdit priuile-

gium non soluendi decimas noualium, intelligendum esse de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quasi possessionem iuris percipiendi decimas, per tex. in cap. dudum pen. de priuileg. & in cap. statuto, in princ. de decim. in 6.

Verum obstat maximè text. aliàs difficilis in cap. ex parte, il. 3. de decim. quatenus probat priuilegium Ecclesiasticæ personæ concessum, ut sibi accipiat decimas suorum prædiorum, noualia comprehendere: quia quando maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur, de cuius intellectu multa tradunt Couar. d. cap. 17. num. 13. Gutier. d. cap. 11. n. 116. cum seqq. Menoch. conf. 36. num. 21. Rebuff. d. tract. quest. 14. Valasc. conf. 58. num. 9. Suar. d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 23. num. 4. Monet. d. cap. 4. num. 65. & 66. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 782. n. 15. Castill. tom. 7. de tert. cap. 14. num. 14. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis; & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia; hoc enim restringendum erat; idque colligitur ex illis verbis, ibi, parochiarum tuarum; & in his terminis rectè conuenit ratio: quia, cui maius conceditur, minus concessum esse videtur; nam quidam contendebant ad Abbatem in ipsius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non possidebat, vel quia præscriptione, aut alia ratione eas amiserat; vel denique ut ex integra refert Rebuff. d. loco, numero 8. quia Episcopus decimas noualium cuidam Canonico concesserat, unde priuilegium hoc Pontificis hoc casu fauorabile debet censeri, quia per illud fit regressus ad Ius commune, iuxta reg. tex. in l. si vnus, §. pactus, ff. de pactis, cum vulgaribus. Sed iste Rebuff. intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi potest; quia si bene aduertamus, integra relata per Rebuff. non est originale d. cap. ex parte, nec villo modo pertinet ad eius speciem, imò super alia longè diuersa emanauit; idque constat non solum ex verbis vtriusque, in quibus longè differt littera vnus ab alio, & in integra non habentur verba, sicut nec ratio scripta in illo text. Verum etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senonen. in Episcopatu Parisien. & illi Abbati facta fuit concessio, de qua agit text. & ad eundem, ut ex superscriptione constat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de casu, qui contigit in Episcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxta superscriptionem eiusdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Ecclesiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum

marum facta fuerat concessio: tum etiam, quia in praefata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, secundum ius, & ex vi primae concessionis posse percipere noualium decimas, sed potius ex noua indulgentia concedit id, ita ut quamdiu vixerit Canonicus, qui eas noualium decimas percipiebat, & sententiam pro se obtinebat, nullum eidem in perceptione praedictum inferatur: sed tamen eo mortuo indulget Papa praedictas decimas Rectori, & illi Ecclesiae. At in d. cap. ex parte, absque noua indulgentia, ex rigore Iuris communis, tanquam indubitatum decedit Papa Abbatem posse decimas noualium percipere, ut constat ex littera, ibi, *exigere satis potes*, iuncta ratione, quae sequitur. Quare retenta mente communi, quod text. agit de privilegio percipiendi decimas (licet summarium contra verba Pontificis referat privilegium non soluendi) tentari posset, privilegium illud idem comprehendere, & veteres, & noualium decimas, quia concessum fuit sub ea forma pleniori, scilicet, *de laboribus terrae parochiarum tuarum integraliter decimas percipias*, quae verba, & privilegij forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed quia ratio, quam text. in fine reddit, non sat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut iure probatur, Pontificem in privilegio percipiendi decimas alienas, quod est magis nocuum, & odiosum, quam sit illud non soluendi, ex traditis per Rebuff. d. quest. 14. num. 28. & 30. admisisse illas diuerfas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius existimo d. cap. ex parte, non agere de privilegio, aut concessione speciali circa decimas recipiendas, sed magis de concessione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuisset Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terrae Parochiarum suarum. Sensus ergo est: *cum tibi concessum sit* (scilicet, à Iure communi) *quod maius*, &c. & ita in effectu ille rex. explicat id ipsum, quod habetur in c. cum contingat, vers. unde, de decim. & integra relata per Rebuff. scilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus absolute, & cum integritate decimae intra Parochiam Iure communi concessae sunt, cui intellectui satis conueniunt verba text. Si quidem concessum, proprie loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & Iure communi tribuitur, l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publico. & vulgo dicimus: *Frustra precibus impetratur quod à Iure communi conceditur*. Insuper, congruit ratio, quam text. ille in fine reddit, quippe quae proprie, & absolute loquendo vera est, & procedit in his, quae à Iure communi conceduntur, sicut & in aliis fauorabilibus: non ita vero in ceteris, quae iure singu-

lari, & ex privilegio contra Ius commune conceduntur, sicut nec in reliquis odiosis, iuxta reg. cui licet, de regul. Iuris in 6. & l. non debet, eod. tit. cum iis, quae tradunt Scribentes ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo esse potuit, quod Episcopus, vel alius pretendens decimas noualium, in quarum possessione Abbas non existeret, arbitratur illas ad Abbatem non pertinere: quia de nouo insurgebant: & fortasse etiam ex eo, quod Abbas non vnam tantum, sed multas Parochias habebat, ut constat ex littera, ibi, *Parochiarum suarum*, quas tamen ex dispensatione, & in quibusdam casibus Iure expressis iuste potuit obtinere, & consequenter in eisdem ex concessione Iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obstat cap. tua, 25. in fin. de decim. Quoniam ultra alios intellectus Abb. & aliorum utrobique, & tradita per gloss. 1. & Doctores in cap. peruenit. 1. quest. 7. & post Fortun. Couarr. d. lib. 1. var. cap. 17. num. 13. Rebuff. dict. quest. 14. numero 2. & 29. text. ille non agit de concessione decimarum simpliciter, & absolute facta: sed de illa, per quam decimae antiquae, quas Ecclesia possidebat, alicui concedebantur, veluti in feudum, in qua specie non includuntur decimae noualium, & necessaria est ad hoc noua, & specialis concessio, iuxta c. 2. in princ. ubi notat gloss. in casu positione, & alij, de decim. lib. 6. idque satis intendit d. cap. tua, ibi, *occasione decimationis antiquae*, & clarius ibi, *non sit extenda licentia, sed restringenda*: quae verba significant concessionem, de qua text. agit, quippe quae referebatur ad decimas antiquas: non nisi per extensionem noualium decimas includere potuisset.

Inferitur quartò Religiosos omnes esse exceptos privilegio in iure scripto à solutione decimarum de noualibus tantum, quae propriis manibus, seu sumptibus excolunt, ut probatur in c. ex parte il. 1. de decim. & docent ibid. Host. num. 4. Butr. num. 9. & Anchar. num. 3. Rebuff. d. tract. q. 14. num. 45. Monet. d. cap. 4. num. 56. Gutier. conf. 5. num. 1. Suar. d. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 2. Egidund. d. praec. 5. lib. 2. c. 5. à num. 7. Rot. in Carthaginen. decimarum, 16. Februarij, 1615. coram bona mem. Dunoletto. Intellige procedere in his tantum noualibus, quae deseruiunt pro usu Monasterij, ut expresse declarant in illo tex. Abb. num. 3. Ioan. de Anan. & Anchar. n. 2. Rebuff. d. quest. 14. circa fin. quos refert, & sequitur Rot. in Corduben. Decimarum, 1. Maij, 1617. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo. Limita tripliciter hanc illationem, & primò, ut locum non habeat, ubi noualia ab iisdem exemptis alijs traduntur excolenda, sicut colligitur ex dict. cap. ex

parte, ibi proprijs manibus, Rebuff. d. quæst. 14. num. 17. Monet. d. cap. 4. num. 58. Secundò, nisi pacto expresso ad hoc teneantur, gloss. verb. laborum, in dict. cap. ex parte, Rebuff. d. quæst. 14. num. 53. Monet. d. cap. 4. num. 59. Tertiò, nisi soluendo tacitè renunciauerint priuilegio suo, gloss. d. verb. laborum, Rebuff. d. q. 14. num. 54. Monet. d. cap. 4. num. 60.

18 Priuilegio quoque in iure scripto Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt, vt expressè probatur in d. cap. ex parte il. 1. & in cap. licet, eod. tit. quod quia quidam intelligebant solum de noualibus, Pontifex in cap. ad audientiam, eod. tit. exponit intelligi dictum indultum debere, non tantum de noualibus, sed etiam de prædijs, quæ proprijs manibus à Religiosis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædijs, quæ post Concil. Lateranen. Cistercienses acquirunt, vt causâ acerrimè disputatâ resoluit Rot. in Pampilonen. Decimarum, 18. Decembris, 1615. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano: præsertim propter priuilegia Sixti IV. ibi, singulares personas dicti Ordinis à præstatione decimarum, tam pro possessionibus habitis ante, & post Concil. quàm de cætero habendis, quæ proprijs sumptibus excolunt, & excolunt, &c. referunt Renat. Chopin. de sacra politia, lib. 3. tit. 2. n. 8. Fr. Emman. in collect. Bullarum Apost. pro Regularibus, Bulla 5. Martini V. Quorum priuilegia, cum sint personalia, idè non suffragantur respectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Cistercensium est decis. Putei 522. lib. 2. & dicit Rot. in Toletana Decimarum, 17. Iunij, 1611. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano. Nec etiam suffragatur respectu arrendatariorum, etiam si ipsi fratres aliquam culturam exiguum adhibeant, Seraph. decis. 827. numero 3. cum seqq. Prout nec etiam suffragantur, si prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nihilo Cistercienses exemptos esse non semel tenuit Rota, & significanter decis. 2. de priuil. in antiq. & coram Puteo decis. 150. lib. 2. in correct. & p. 2. diuers. decis. 23. n. 4. & seq. & in Carthaginen. Decim. 26. Nouembris, 1600. coram bonæ memor. Penia.

20 Verùm dispositio dicti c. ex parte, il. 1. quoad supradicta reuocata est per text. in cap. nuper 34. de decim. quo attento Cistercienses, & omnes Regulares, qui gaudent iisdem priuilegijs, de terris alienis, & in posterum acquirendis, etiam si eas proprijs manibus, & sumptibus excolant, debent soluere easdem decimas, quas antea domini terrarum soluebant, vel se inter ipsos componere: verba enim tex. clara sunt. Decernimus, vt de alienis terris, & amodo acquirendis, etiam si eas proprijs mani-

bus, aut sumptibus excolant, decimas persoluant Ecclesijs, quibus ratione prædiorum antea soluebantur, nisi cum ipsis Ecclesijs aliter duxerint componendum. Et idè omnes ferè Religiosi per specialia priuilegia à Summis Pont. exemptionem obtinuerunt à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, & sumptibus excolunt, & de multis meminere Fr. Ludou. Miranda d. tom. 2. quæst. 49. art. 12. in conclus. Stuar. d. lib. 1. c. 18. 19. & 20. Villal. in sum. p. 2. tract. 33. dif. 4. à n. 5. Portel. in dub. Regul. verbo, Decime. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 44. art. 4. & 5. & tom. 3. q. 16. Fagund. d. præc. 5. lib. 2. c. 4.

Et nuncupatim de concessio pro Monachis Cælestinis, & Cluniacensibus testatur Renat. Chopin. monasticon lib. 2. tit. 1. n. 5.

Et pro Monachis Congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua, est priuilegium Eugenij IV. sub Dat. Kalend. Martij, 1434. relatum per Fr. Emman. in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla 7.

Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Vallisoleti, est priuilegium Clement. VII. sub Dat. 8. Decembris 1530. de quo in eodem Bullario nouo, tom. 2. Bulla 7. eiusdem Pont.

Et pro Monachis Eremitæ Camaldulensis, & Congregationis S. Michaelis de Murano adest priuilegium Leonis X. sub Dat. 4. Nouemb. Iulij, 1513. s. 29. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis adest priuilegium Cælestini III. Dat. 4. Nouembris 1097. relatum in eod. Bullario nouo, tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pont.

Et de Syluestrinis adest priuilegium Innocentij IV. sub Dat. 5. Kalend. Iulij 1247. relatum in eod. Bullario nouo, tom. 1. Bulla 5. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede adest priuilegium Gregorij XI. sub Dat. 5. Kal. Iulij, 1373. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pontif.

Et pro Ordine S. Antonij Viennensis adest priuilegium Clementis VII. sub Dat. 6. Kal. Decembris, 1523. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.

Et pro Cruciferis adest priuilegium Vrbanus III. sub Dat. 7. Kalend. Aprilis, 1187. relatum in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus Prædicatoribus adest priuilegium Gregorij XI. sub Dat. 2. Non. Martij Pontif. sui anno IV. relatum in eod. Bullario nouo. Bulla 7. eiusdem Pont.

Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Francisci adest priuilegium Sixti IV. sub Dat. Pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Domini 1474.

Et pro Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris

Saluatoris ad est privilegium Iulij I I. sub
Dato 4. Non. Aprilis 1612. relatum in
eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 30. eiusdem
Pont.

33 Et pro Monachis S. Basilij adest priuile-
gium Gregorij XIII. sub Dat. 8. Kalend. Iulij
1567.

34 Et pro Ordine Minimorum S. Francisci de
Paula adest privilegium Iulij I I. sub Dat. 5.
Kalend. Augusti 1506. relatum per Laurent.
de Peirinis tom. 1. priuileg. dicti Ordinis, Bulla
2. eiusdem Pontif. §. 19.

35 Et pro Carthusianis est privilegium Mar-
tini V. sub. Dat. 8. Kalend. Octobris 1420. re-
latum in eodem Bullario nouo, tom. 2. Bulla 1.
eiusdem Pont.

Et quamuis omnes supradictæ Religiones
priuilegiis Summorum Pontificum se mu-
nuerint, ne soluere tenerentur decimas prædio-
rum suorum, quæ propriis manibus, ac sum-
ptibus excolunt propter derogationem d. cap.
ex parte il. 1. & d. cap. nuper; tamen, ubi con-
suetudine legitime præscripta, & allegata, ut
suprà, introductum fuerit, ut Religiosi hac
exemptione fruuntur absque alio priuilegio,
derogatione illa non obstante existimo eos
non esse hac de re molestandos, cum potuerit
exemptio illa legitimo titulo fundato in ple-
nissima exemptione eis concessa in cap. questi.
& in cap. decimas, 16. q. 1. usque ad hodiernū
diem continuari posteriori derogatione non
admissa, prout in Hispaniarum partibus ex-
emptionem adesse mihi retulit vir Religiosus, &
testium dicta legitime nec mirum, si derogatio in
dictis Iuribus contenta, tunc fuisset in exe-
cutionem deducta; quia tempore, quo illa
emanauit, Hispania è manibus Maurorum de
receti recuperata Clericorum numerum suf-
ficientem non habebat, qui animarum curæ
incumberent, quam cum Religiosi libenter
fufciperent, æquum tunc visum fuit (ut vide-
tur) illos non fuisse priuandos exemptione sibi
concessa in d. c. ad decimas, ad quod forsitan
respicere videtur lex antiqua Hispaniæ §. tit.
20. part. 1. quæ dū loquitur, de quibus prædiis
decimas soluere debent Religiosi, ita conclu-
dit: *Esso mismo seria, si labrasen eredades age-
nas por sus manos, o por sus despensas, ca no se
pueden escusar, quo non den diezmos dellas, otro
tal seria, si ellos diessen a otro tales eredades,
que si ellos las labrasen, no dariā diezmo del-
las.* Quod eò magis admittendū videtur, stan-
te consuetudine huiusmodi in illis partibus, si
Religiosi ex Instituto Clerici fuerint commu-
niter viuentes; quia, cum iis Monachis, & Re-
gularibus exemptionem concesserit d. c. deci-
mas, & derogatio in posterioribus Iuribus tã-
tū loquatur de Monachis, & Religiosis,
videtur quoad alios nihil ibidem innouari:
inclusio enim vnus est exclusio alterius, c.

nomine, de præsumpt. cum citatis in collectan.
ibid. n. 4. & hoc sine præiudicio iurium ali-
cuius.

Moniales non solum S. Clara, verum etiam 36
& aliæ quæcunque Regulares personæ, qua-
rum redditus, & prouentus Ecclesiastici, adeo
sunt tenues, & exiles, quod de illis sustentari
non possunt, sed pro habenda vitæ suæ susten-
tatione necesse habent medicare, & eleemo-
synas publicè petere, decimas non tenentur
persolvere: ita ex quadam Extrauag. Bonifac:
VIII. incip. *Decimas* refert. Fr. Ludouic. Mi-
randa in man. Prælat. tom. 2. question. 49. artic.
13. in concl. Præterea Abbatissæ, Conuentus,
& Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Six-
ti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III.
confirmata à Gregorio XIII. de quibuscun-
que terris, & possessionibus suis, quas per se,
vel colonos, seu seruitores excoli, & cultuari
faciunt, aut in posterum fecerint, nullas deci-
mas, & primitias parochialibus Ecclesiis, &
aliis persolvere tenentur, nec ipsæ, aut posses-
sionum earundem coloni ad earum solutio-
nem à quocunque cogi possunt: ita referunt
Fr. Emman. question. Regular. tom. 2. question.
44. art. 5. & tom. 3. quest. 34. art. 15. Fr. Ludo-
uic. Miranda d. art. 13. vers. & præterea. Hieron.
Roderic. in Compendio question. regul. re-
sol. 50. num. 4. Portel. in dubiis regularib. verb.
Decima, n. 3. ubi asserit in Portugalia praxim
esse in contrarium pro decimis soluendis à
Monialibus de possessionibus colonis condu-
ctis, Rota in Conchen. Exemptionis decimarum
30. Ianuarij, 1589. coram Orano quæ est decis.
240. part. 4. diuers. & canonizatur ab eadem
Rot. in eadem causa 12. Maij, 1623. coram
bonæ memoriæ Buratto, inter eius impressas,
decis. 704. De bonis autem emptis tenentur
Abbatissæ, & Moniales ad soluendas decimas,
& primitias Parochiali Ecclesiæ, ut referunt
decisum Portel. d. verb. *Decima*, n. 4. Hieron.
Roderic. d. resol. 50. sub n. 5.

Conuersi, vel Confratres mediæ Crucis del
Thao Ordinis Hierosol. decimas ex bonis
suis patrimonialibus, prædiis, possessionibus,
agris & terris omnino integrè & realiter per-
soluere debent, etiam si ipsa bona patrimonialia
per proprias personas, & proprios colonos
ab eis colantur: at si aliqui ex prædictis Con-
fratribus mediæ Crucis obtulerunt suas per-
sonas Religioni, & actu illi inseruiunt, tunc &
eo casu sunt exempti à decimis personalibus
dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bono-
rum patrimonialium, possessionum, & prædio-
rum non consistunt, etiam si propria industria
& labore percipiantur. Si verò obtulerunt
personas & omnia sua bona Religioni, ita ut
sint verè Donati, professi, & non coniugati,
& in ipsam Religionem fuerit translatum
dominium, & possessio eorundem bono-
rum,

rum, non possunt molestari super decimis realibus de ipsis bonis oblati, prout ceteri milites professi eiusdem Religionis Hierosol. vigore suorum priuilegiorum habentus illis concessorum, consueuerunt. Ita statuit Clemens VIII. in sua constit. incip. *Qua Ordini Ecclesiastico, sub die 11. Decembris 1600.* Qui deinde Romanus Pontifex in alia sua Constit. incip. *Romanum decet Pont. sub die 27. Iunii 1602.* Motu proprio & ex certa scientia declarauit quoscunque qui habentus habitum de deuotione hospitalis S. Ioannis Hierosol. tam ex speciali ipsius & Apostol. Sedis indulto, quam ab ipsismet Magistro & Conuentu eiusdem Hospitalis susceperunt, aut in posterum quandocunque suscipient, etiam in litteris illius, aut pro tempore existentis Romani Pont. super huiusmodi habitus susceptione & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus, & singulis priuilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prerogatiuis, & preeminentiis, quibus alij eiusdem Hospitalis Fratres de deuotione, aut alias, uti, frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere possint & debeant, specialiter, ac nominatim concessum fuerit, nihilominus nullis omnino gratiis, & priuilegiis fori, & exemptionis à decimarum solutione frui, ac potiri debere, sed ad solutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos esse.

Virgines, & viduæ, ac forsan aliarum mulieres tertij Ordinis S. Francisci, S. Dominici, S. Augustini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captiuorum, Minimorum, & Sanctissimæ Trinitatis, ac forsan aliorum Ordinum, *Beate*, nuncupatæ, quæ non in communi, vel sub clausura, sed in propriis quæque domibus aut alienis separatim viuunt, ac in Parochiis ubi degunt, Sacramenta Ecclesiastica recipiunt, quorumcunque priuilegiorum prædictis, seu quibusuis alijs Ordinibus quibusuis sunt aggregatæ, Apost. seu alia quauis auctoritate concessorum, seu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à solutione decimarum, seu aliarum rerum, Parochiis, intra quarum fines dictæ mulieres existunt, vel alijs Ecclesiis alioquin debitarum, non sunt exemptæ, ex Constit. Clementis VIII. incipien. *Romani Pontif. sub die 12. Septembris 1600.*

Patres Societatis Iesu à Paulo III. & Gregorio XIII. & alijs summis Pontificibus plenissimam exemptionem à solutione decimarum obtinuerunt: quibus priuilegiis reuocatis, & derogatis, Leo XI. in sua Constit. incip. *Impositi nobis, sub die 23. Aprilis 1605.* motu proprio & ex certa scientia statuit, de-

cernit, & ordinat, ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas Iesu, & illius domus etiam Probationum, atque Collegia, & loca quæcumque ubiuis locorum in Regnis Castellæ & Legionis existentia, ratione prædiorum, possessionum, & vinearum, oliuetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcunque quæ nunc possident, quomodocunque & vndeunque ad eos peruenta, aut per eos acquisita fuerint, & etiam eorum, quæ in postea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apostol. domorum, seu Collegiorum foundationibus, aut alijs largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, seu vltimis voluntatibus dumtaxat acquirant, & non solum eorum, quæ locare & arrendare solent, sed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigesimæ, scilicet, ex singulis viginti, vnum, eorum fructuum cuiuscunque generis & speciei, quos in illis colligent, nec non pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient, piscationum, auium, aliarumque rerum & specierum, de quibus de iure, vel de consuetudine decimari solet; Ecclesiis, quibus alioquin circumscriptis dictis priuilegiis, decimas persolui deberent, persolvere teneantur, & obligati existant. Et quia euenire poterit ut Religiosi dictæ Societatis alia prædia, possessiones, terras, & bona expensionis titulo, in posterum acquirant, aut prædia, terras, & bona extraneorum excolant, vel per eorum colonos excoli faciant, declarat & pariter statuit quod ratione eorum prædiorum, possessionum, terrarum, & bonorum, quæ exemptionis titulo acquirant, aut quæ titulo locationis ab alijs conduxerint, ipsi colant, aut coli faciant, non vigesimam, sed integram decimam iis Ecclesiis, quibus & prout antequam ipsi Religiosi illa tenerent, debebatur, pariter soluere teneantur & obligati existant. Ad huiusmodi autem vigesimæ, seu decimæ solutione hortos, seu viridaria, quæ apud eorum domos, seu Collegia intra ciuitates & oppida habuerint, necnon etiam vnum tantum prædiolum in agro pro vnaquaq; domo, seu Collegio, quod tamen muris circumdatum sit, & quatuor fanegarum illarum partium mensuram non excedat, exempta esse voluit, & ordinauit, decernens ipsos Societatis Iesu Religiosos ad mediæ decimæ, seu vigesimæ, & integræ decimæ huiusmodi respectiue solutionem faciendam de cætero omnino teneri, & ad id censuris & pœnis Ecclesiasticis constringi posse.

Postmodum Gregorius XV. in sua constit. edita sub die 15. Februarij 1622. eidem Societati concessit quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & singula illius

illius Domus, Collegia, & loca vbique in Castellâ & Legionis Regnis dumtaxat existentia præsentia & futura ad solutionem & præstationem decimarum integrâ, vel dimidiâ ratione prædiorum, possessionum, vinearum, oliuetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiusdem Societatis in eiusdem Castellâ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus ac sumptibus, & per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excoluissent, siue prædia, possessiones, oliueta, & alia bona huiusmodi ad Societatem, illiusque Domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, aut aliis vltimis voluntatibus, vnionibus, applicationibus, cõcessionibus, emptionibus, & aliis acquisitionibus, & aliâs quomodocunque & qualitercunque eatenus iam essent acquisita, siue in posterum ad eandem Societatem, Religiososque illius deferri contigisset, nisi prout alij Mendicantes soluere consueuerant, minimè tenerentur. Leonis prædecessoris litteris in aliis omnibus firmis, & illâs remanentibus, Apostolica auctoritate concessit, & indulgit.

Denique S. D. N. Urbanus V III. in sua Constit. incip. *Alias felices record.* sub die 20. Nouembris 1623. Motu proprio, & ex certa scientia Gregorij X V. litteras, omniâque & singula in eis quomodolibet contenta & expressa perpetuò reuocauit, cessauit, abrogauit, & annullauit, ita vt nec in possessorio, neque in petitorio dictæ Societati, illiusque Domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus eorumve personis & bonis suffragari possint.

37 Circa præfata priuilegia primò est aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in aliis, si quæ fuerint, est expressè derogandum dispositioni d. c. nuper. quod cum sit conciliare, censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones, adeò quòd sit propriè necessaria illius derogatio expressa, vt docent Marches. de commiss. p. 2. pag. 596. n. 1. & 2. in vlt. impress. Campan. in diuersis iuris canon. rub. 12. c. 13. n. 154. Rot. decis. 122. & seq. p. 1. diuers. & in Oriolen. Decimarum, 21. Maij 1586. & 9. Iunij eiusdem anni, coram Orano, & coram Caualer. inter eius impressas, decis. 229. n. 3. in qua fuit dictum t exemptionem à decimis non suffragari, nisi in specie derogetur d. c. nuper. & coram Card. Pamphilio iun. nunc S. D. N. Innocentio X. in Viterbien. Decimarum, 25. Iunij 1618. & coram Buratt. d. decis. 704. n. 2. vbi latè, & eleganter Ferenril. in annot. n. 13.

39 Est aduertendum secundò, quòd priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus

colunt, debent soluere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt, vt probat expressè tex. in c. licet 11. de decim. & tradunt Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. c. 27. quæst. 7. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13. Tamburin. de iure Abbatum, tom. 1. disput. 15. quæst. 18. sub. n. 5. Ratio est, quia t priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum, aut fructuum, vt non semel censuit Rot. & signanter decis. 23. p. 2. diuers. & coram Seraph. decis. 827. n. 2. & in Placentina Decimarum, 17. Decembris 1584. coram Card. Blanchetto, & in Pampilonen. Decimarum, 15. Decembris 1615. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in Leodien. Decimarum, 20. Decemb. 1620. coram Card. Virili. refert me citato Trullench. d. c. 3. dub. 11. num. 4.

Aduertendum quoque est tertio Papam communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa mentio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censeretur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio: cum difficulter concedatur: vt per Butr. cons. 19. n. 9. Bald. in l. fistulas. §. frumenta, ff. de contrah. empt. Cremen. sing. 108. Felin. in cap. sedes, num. 3. de rescript. Pute. decis. 65. lib. 3. Seraph. decis. 591. num. 2. Caualer. decis. 247. num. 10. Rot. in Valentina Decimarum, 28. Nouemb. 1603. coram Card. Lancelloto iun. & in Corduben. Decimarum, 13. Maij 1613. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Cöchen. Decimarum, 12. Maij 1623. coram bonæ mem. Buratto inter eius impress. decis. 704. refert me citato Trullench. d. n. 4. Quod quidem procedit, etiam si Papa in dicta communicatione priuilegiorum fecerit mentionem de decimis: quia, si non apparet de expressa mente concedentis, verbum, decima, referri potest ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine, non autem ad ordinarias & prædiales, quæ sint debitæ de iure diuino: & hoc maximè protenit in communicatione priuilegiorum, in qua non derogatur d. c. nuper, quod cum contineat Constitutionem Conciliarem, censetur habere clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones, & ideo requirit specificam derogationem, vt supra diximus n. 37.

Et notandum etiam quarto, quòd Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitionum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio, vt censuit S. Congreg. Concilij in vna Pisauran. 13. Aprilis 1630. nam t prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere,

ac proinde Regulares tenentur illas soluere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quæ admodum tenebantur laici, priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transfuerint: eadem S. Congreg. in causis Ripan. Vrbitanen. & Firman. 4. & 18. Decembris 1627. & in Callen. 1. Septembris 1629.

44 Aduertendum denique est priuilegia huiusmodi eximentia à solutione decimarum amitti, si incipiāt esse enormiter læsua Ecclesiæ Parochiali, quæ habet intentionem de Iure fundatam in decimis, c. *suggestum*, c. *dicti*, & ibi gloss. verb. *enormiter*, de *decim. cap. quod per nouale*, de *verborum signif.* Rebuff. d. *questio. 14. num. 55.* Menoch. *conf. 156. num. 9. vol. 3.* Rot. in specie de priuilegiis Cisterciensium, in *Pampilonen. Decimarum 6. Aprilis 1615.* coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano; vel saltem moderari iuxta tex. in c. 2. §. *vbi autem*, de *decim. lib. 6.* Rot. in d. *Pampilonen.*

45 Ad declarationem verò Papæ spectat, quando dicatur priuilegium enormiter lædere, secundum Abb. in d. *cap. suggestum. num. 4.* nisi alteri, putà iudicio Rotæ, Papa commiserit, vt euenit in d. *Pampilonen. decimarum.* An autem, & quando Religiosi non vtentes etiā ex negligentia, vel ignorantia, speciali priuilegio eximente illos à solutione decimarum, præiudicent iuri suo ex tali obtento priuilegio? Vide Hieronym. Roderic. *dicto resol. 50. num. 5.*

Vtrum exemptio, & priuilegium de non soluendis decimis alicui Religioni à Sede Apost. concessum, effectum sortiri atque operari valeat in præiudicium iuris Tertiarum multis antea temporibus Regibus nostris Hispaniæ acquisiti? Vide latissime Castill. *controuers. tom. 7. de tertiis c. 36. per tot.*

46 Inferitur quintò Religiosos omnes priuilegio in iure scripto eximi à solutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc est de animalibus, quæ ipsi nutriunt, vt expresse habetur in d. c. *ex parte il. 1. de decim. l. Regia 4. tit. 20. part. 1.* ibi, *Que todas las Religiones, qualesquiera que sean, non deben pagar diezmos, ni de sus huertas, ni de los ganados que crían*, Petr. Gregor. *syntagm. iuris, part. 2. lib. 2. c. 24. n. 7. & c. 21. n. 10.* Hoc tamen procedit in his tantum, quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expresse declarat ibi Abb. n. 3. Ioan. de Anania n. 2. Anchar. etiam n. 1. Rebuff. d. *q. 14. circa fin.* Monet. d. c. 5. n. 17. & in animalibus, quæ ipsi Religiosi nutriunt suis sumptibus; non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda, Clem. 1. vbi gloss. verb. *animalibus*, & verb. *teneri*, de *decim.* Abb. in d. *cap. ex parte*, in *fine*, & ibi Anchar. d. *num. 2. vers. istud etiam.* Henric. Boich. *num. 2. vers. quod intellige.* Butr. in 3. *not.* Rebuff. d. *questio. 14.*

num. 57. vbi dicit, quod si dentur aliis tenenda, & custodienda, requiritur quod vesperi reducantur ad Monasterium: quod etiam tenet Monet. d. *cap. 5. num. 15.* Rot. in *Conchen. decimarum 23. Iunij 1614.* coram bone memor. Patriarcha Manzanedo, vbi ait t. *dispositionem dicti c. ex parte* non esse renouatam per d. *cap. nuper. de decim.* quoad hanc partem; quia ille text. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innouauit, vt expresse sentit Butr. in d. *cap. ex parte*, prope *fin. vers. relinquitur ergo.* Sed quæro an Religiosi priuilegiati super animalia, an animalia, quæ commiscuntur cum animalibus ipsorum Religiosorum sint priuilegiata? Respondetur quod non, quia commixtum alteri non gaudet priuilegio concessio ei, cui fit commixtio, quando commixta sunt separabilia: & ita licet singula animalia singulorum dominorum simul miscantur, vt faciant vnum corpus, tamen quilibet remanet dominus sui animalis, l. *quicquid*, §. *fin. ff. de acquir. rer. domin.* Secus verò si commixta non sint reducibilia ad eandem materiam, & non sint separabilia *cap. quod in dubiis, de consec. Eccles.* Ita Laurent. de Franchis *de controuers. inter Episcopos, & Regulares quest. 83.*

Inferitur sextò per priuilegium in Iure scriptum leprosos in communi viuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, & de nutrimentis animalium suorum, decimas soluere cogi non debere, vt voluit Pontifex in c. 2. de *Eccles. edifican.* Hispan. in *tract. regul. decimarum. q. 12. n. 2.* Rebuff. d. *tract. q. 5. num. 21.* Monet. *dicto c. 5. n. 35.* Rot. in d. *Conchen. decimarum 23. Iunij 1614.* coram bone memor. Patriarcha Manzanedo, vbi fuit dictum ad hoc vt sit locus exemptioni, de qua in d. c. 2. leprosos debere communiter viuere, & simul congregatos extare; ita vt si adesset Hospitale, in quo curarentur etiam leprosi, quando ad illud accederent ibidem alij infirmi ceteris morbis laborantes, & leprosi retinerentur separati ab aliis infirmis, adhuc non habere locum d. c. 2. quia leprosi non videntur constituere corpus separatum, cum talis separatio fiat ad euitandum contagium: & cum priuilegium d. c. 2. sit speciale, non videtur extendendum ad Hospitale commune leprosis; & aliis infirmis.

Inferitur septimò Episcopum non posse ali-
cui concedere hanc immunitatem à decimarum solutione per viam priuilegij, vt docent Rebuff. de *decim. quest. 5. num. 28.* & 32. Fagundez d. *prac. 5. lib. 2. cap. 4. num. 6.* tum quia sunt à Papa assignatæ singulis Ecclesiis, *cap. 1. 13. q. 1.* tum quia in Conc. Cabilonen. statutum fuit ne Ecclesiæ antiquitus constitutæ decimis priuarentur, c. *Ecclesia, cum seqq. 16. quest. 1.*

50 *quest. 1. † Episcopus autem non potest contra Concilium dispensare, gloss. singularis verbo, in atate, in cap. cum dilectus, de elect. plures per me citati de officio, & potest. Episcopi. part. 2. allegat. 33. n. 25. † Poterit tamen*
 51 *Episcopus remittere decimas, maximè suæ mensæ debitas, ex iusta causa, ut habetur in c. quia circa, de privilegiis. Item poterit Episcopus interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum, cap. 2. de transact. Rebuff. d. tract. question. 13. num. 25. cum seqq. Monet. cod. tract. capit. 5.*
 52 *à num. 129. Item † poterit Episcopus decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel alias ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam alteri Ecclesiæ concedere, cap. quoniam, de decimis. Rot. in Sabinen. Decimarum, 1. Iunij 1609. coram Reuerendissimo D. meo*
 53 *Coccino Decano † Illas verò, quas aliquando possedit, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest transferre in personam, quæ nunquam moritur, ne adimatur spes deuolutionis, eadem Rot. in Taurinen. Decimarum 12. Ianuarij 1607. coram bone*
 54 *mem. Card. Marquemont. Et denique † poterit decimas concedere aliis cum aliqua causa, c. plures, c. statumus, & c. fin. 16. q. 1. Monet. c. 5. n. 60. Verall. decis. 340. part. 3. Rot. in Conchen. Decimarum 5. Maij 1600. coram Card. Pamphilio sen.*
 55 *Vnde à fortiori colligitur regulariter Episcopum non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, c. bene quidem. 96. dist. c. peruenit, 1. quest. 4. cap. venerabilis, de consuet. utili, Rebuff. d. tract. q. 5. n. 32. & quest. 13. num. 73.*
 56 *† In concessione enim decimarum, & iuris decimandi laicis facienda, est adeò necessaria auctoritas Sedis Apost. ut non sufficiat immemorabilis absque fama privilegij, vel recognitione feudali, Ioan. Andr. & alij in c. cum Apostolica, de his, quæ fiunt à Prelat. Felin. in c. causam quæ, num. 3. de prescript. & in cap. cum contingat, sub n. 4. vers. si tamen, de foro comp. Rot. in Toletana iuris decimandi, 27. Aprilis 1584. coram Card. Blanchetto, & in Mediolanen. rescissionis permutationis 21. Maij 1597. coram Card. Pamphilio sen. & in Taurinen. decimarum, vers. supposito autem, 12. Ianuarij 1607. coram Card. Marquemont. & in Ferrarien. Decimarum 23. Iulij 1617. coram Card. Pamphilio iun. nunc Sanctissimo D. N. Innocentio X. eadem Rota decis. 215. num. 2. & 3. p. 2. diuersor. & decis. 702. num. 1. p. 1. recentior. Seraphin. decis. 1102. num. 1. incip. Fuit dubitatum; alias Rotæ decisiones nouissimè refert Theodos. de Rubéis in singularib. Rota tom. 2. p. 2. circa stylym, & obseruantiam Rotæ, verb. laicus, §. 1. pag. 61. vbi attestatur*
Barbof. de Parocho. Pars III.

in Rota receptum esse quoddam quasi possessio immemorabilis decimandi non suffragatur laico, nisi etiam fama privilegij, vel recognitione ab Ecclesiâ, vel aliud æquipollens concurrat. Et aduerte † confirmationem beneplaciti Apost. quando est reseruatam in concessione iuris decimandi facta laicis, non præsumi ex lapsu 30. annorum, & ultra, cum obseruantia respectu illius iuris propter incapacitatem laici nihil operari. Alex. cons. 70. n. 4. lib. 3. Rot. in d. Mediolanen. rescissionis permutationis, & in d. Ferrarien. Decimarum.

Poterit tamen Episcopus alicui laico ex iusta causa, puta, quia Ecclesiâ, eiusve patrimonium à tyranni oppressione liberauit, concedere ad vitam, aliudve tempus, non quidem ius percipiendi decimas, sed ipsarum decimarum fructus, ut eas nomine, & titulo Ecclesiæ consequatur, ut voluit gloss. & magis communiter Doctores in cap. quamuis, de decimis. Rebuff. d. tract. quest. 10. n. 34. & quest. 13. num. 110. Couar. d. c. 17. n. 5. Azor. d. lib. 7. cap. 36. quest. 11. & 14. qui tamen id tantum concedit de breui tempore, non ad vitam. Item, poterit concedi ab Episcopo cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim privilegij, sed alienationis cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, tex. est in cap. 2. de his, quæ fiunt à Prelat. Rebuff. q. 3. n. 35. Monet. d. cap. 5. n. 62. quia tunc iam non erit spirituale ius tali loco concessum, cum spiritualia non ministraret, sed temporale, hoc est, fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale sunt, Abb. in c. ad hac, n. 4. de decimis. Azor. d. lib. 7. c. 36. q. 1. & temporales decimæ non sunt propriè decimæ, ut aduertit Bald. cons. 419. vol. 1. Sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ex contractu pro rebus debitis, Rot. in Ferrarien. Decimarum 16. Iunij 1615. coram R. P. D. Pirouano, impressa decis. 420. part. 1. recent.

Ante Lateranense Concilium sub Alexandro III. de anno 1179. poterant inferiores Prelati decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ut per tex. in c. cum Apostolica, de his, quæ fiunt à Prelat. & in cap. 2. §. sanè, de decimis. lib. 6. tradunt Couar. lib. 1. var. c. 17. n. 5. vers. olim. Menoch. de prescript. lib. 6. præf. 86. n. 2. D. Barbof. in l. Titia, n. 45. vers. non obstat secunda, ff. soluto matrim. Gutier. practica. lib. 1. q. 14. num. 5. & q. 15. num. 4. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 12. Fagundez d. præf. 5. lib. 3. cap. 1. n. 32. Monet. d. cap. 5. n. 66. & in hoc omnes conuenire profitetur, & sequitur Suar. de Relig. tom. 1. tract. de decimis. lib. 1. cap. 26. num. 2. & 3. In dubio autem, † si deci

Aa ma

ma laicis concessa reperiantur, & nesciatur, an post, vel ante Concilium Lateranen. fuerint concessa, post Concilium concessa censentur, Beroi. *conf. 21. num. 14. lib. 1. Rot. in Taurinen. Decimarum, 12. Ianuarij 1607, vers. non obstat*, coram Card. Marquemont, quæ reperitur impressa *decis. 193. num. 9. part. 2. recent. & fuit dictum in Gerunden. Iurispatronatus 22. Aprilis 1622. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, vers. quantum attinet.*

61 Verum hæc communis resolutio in se vera non est, si aduertamus, multò ante Concil. Lateranen. hoc ipsum prohibitum fuisse ab Urbano I I. *in cap. decimas 39. in ordin. 16. quest. 7. & manifestius in cap. 2. Episcopum, vel Abbatem, in vrb. feud.* qui annos fere centum præcessit hoc Concil. Lateranen. vt videre est apud citatos per Aragon. 2. 2. *quest. 87. artic. 3.* Quare, si materiam bene perscrutemur, nullus textus inuenietur, qui probet potuisse laicos licitè retinere decimas à Prælati inferioribus concessas; sed solum quòd obtentas ante Concilium Lateranen. possunt transferre in locum religiosum de consensu Episcopi: quod non ex ea ratione prouenit, quòd eas licitè retinerent, sed magis, quia hoc voluit Ecclesia permittere ad vitanda scandala, vtilius iudicans, si decimas, quas laici cum animarum suarum periculo illicitè detinebant, sponte dimitterent aliis Ecclesiis, vel religiosis locis, quàm si eos Ecclesiasticis censuris, vel modis aliis cogeret ad restitutionem faciendam eidem Ecclesiæ, ad quam pertinerent, vt aduertit Rebuff. *d. tract. quest. 10. num. 22. & melius Gilchen. de præscript. part. 3. cap. 8. num. 7.* nec omninò displicet Suarez *d. cap. 26. num. 3.* dum resoluit Concilium non concedere laicis, vt decimas concessas à Prælati inferioribus retineant; sed ne transferant in alios absolutè, vt *in cap. prohibemus, de decim.* nec in Religiosos sine Episcoporum auctoritate, vt *in d. cap. cum Apostolica*, quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur concessionem, iuxta reg. *l. legata inutiliter. ff. de adimend. legat. cum similibus.*

62 Cur autem in *d. cap. 2. §. sanè*, distinguat tempora ante, vel post Lateranen. ad effectum, vt laici decimas antea habitas à Prælati inferioribus, transferre possint in Religiosos, non postea obtentas, si post, & ante dictum Concilium semper ille titulus habitus ab inferioribus Prælati fuerit illicitus, & iure reprobatus, difficile est inuestigare; sentit difficultatem suæ adherens opinioni, dum existimat, faciendam non esse distinctionem à temporibus ante, vel post Late-

ranense; sed ante vel post Urbanum I I. Suarez *d. cap. 26. num. 6. ad fin.* dum quærit, si iam ab Urbano erat prohibitum Prælati inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum, quare text. habitas post illam prohibitionem ante Lateranense transferre concedit? Et responderet hoc ita, vel consuetudine, vel præscriptione, vel expressa aliqua Concilij auctoritate, quam tamen hætenus non inuenisse fatetur, factum fuisse, vt constitutio Urbani, quæ infeudationes antea factas sustinebat, extenderetur vsque ad tempora Lateranensis Concilij. Sed his diuinationibus omisiss quoad nostrum propositum responderetur Concilium propter rationes imminetis scandali permisisse, vt antea habitas à Prælati inferioribus, licet iniuste, possent transferre in Religiosos; quia sic aliquo modo Ecclesiarum vtilitati occurrebatur; vt verò permitteret hoc ipsum in decimis de cætero concedendis, rationem illam nō habessey sed quòd rigor iuris obseruetur, vt in plenisque aliis materiis factum videmus, quòd illicitè facta in præteritum sustineantur, ac de cætero & in futurum strictius seruetur prohibitio, vt norant omnes per text. ibi *in cap. vit. de sponsa duorum, ibi de cætero, cap. prouidenda 44. in fine, ibi de cætero, de elect. lib. 6. cum multis aliis.*

Circa verò potestatem transferendi decimas à laicis retentas, tres casus distinguere oportet. Primus est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebāt: hi enim necessariò tenentur illas restituere Ecclesiæ ad quam de iure pertinet, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem text. *in c. id quod nostrum. ff. de regul. iuris*, vt aduertit Suarez *d. c. 26. n. 10. Secundus* est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habitas ab inferioribus Prælati, qui etiam ante Lateranen. Concilium erat inualidus secundum nostrā opinionem, & procedit in his permissio huius Concil. vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in illam Ecclesiam, vel religiosum locū, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ, ad quam pertinebant, vt expressè probat text. *in d. c. cum Apostolica, in vers. quia verò*, iuncto fine, & ex vltimis verbis *d. §. sanè*, dum semper hanc Lateranensis Concil. prohibitionem, & concessionem restringit ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in illis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sunt alienatæ. Tertius casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuū obtentæ sunt, vel à Summo Pont. vel aliis Prælati, qui sufficienti potestate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur

detur necessarius Episcopi consensus, ut in locum religiosum transferantur, prout in donationibus Tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Lusitania, & Castellæ Reges, communiter receptum est post Sor. *de Instit. lib. 9. quest. 4. art. 3. & quest. 7. art. 1.* & post Gregor. Lop. & alios, Ioan. Garc. *de expensis. c. 9. n. 97.* & post Gutier. D. Barbof. *in l. Titia, num. 42. vers. adde, ff. soluto matrim. Cabed. Lusit. decis. 63. num. 5. p. 2.* unde etiam in laicos transferri posse resoluunt Mench. *illustr. c. 89. num. 2.* Ioan. Garc. *d. cap. 6. à num. 97.* Gutier. *pract. lib. 1. quest. 15. num. 6.* Ceuall. *commun. contra communes, q. 367.* Cabed. *d. decis. 63. num. 8.* Gilchen. *d. cap. 8. à num. 6.* contra Couar. & plures alios, quos refert, & sequitur Azor. *d. lib. 7. cap. 36. q. 13.* Et ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto, & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest, an restitutio sit faciendæ Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent: siquidem, postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto, & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam; & tamen text. *in cap. cum Apostolica, in versatiter*, in his decimis, quæ ad Ecclesiam aliam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem: sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat: ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto, modo prædicto, scilicet, habito à Prælati inferioribus, iura ista sunt intelligenda.

64 Inferitur octauò consuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum. Diximus *suprà*, Parochianos, nisi exempti proponantur, esse obligatos ad decimas persoluendas: atqui consuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur: habet enim vim legis humanæ, iuxta l. 2. C. *quæ sit longa consuet. cap. consuetudo. 1. dist. qua lege humana decimæ institutæ sunt*, ut *suprà* notauimus. Igitur, & c. Probant Corollar. *glos. verb. præsumpta, in cap. quia cognouimus. 10. q. 3. glos. ult. in cap. in aliquibus §. fin. de decim. Sor. lib. 9. de instit. quest. 4. art. 1. col. antepen. refert alios* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. n. 18.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. n. 31.* Rebuff. *de decim. quest. 13. num. 46.* Monet. *eodem tract. c. 5. quest. 1. n. 89.* Castr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 10. disp. unica puncto 4. n. 1.* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 11. num. 7.* Seraphin. *decis. 1204.* Rot. *in Nouariens. Decimarum, 26. Februarij 1631. coram R. P. D. meo Pironano, Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 2. quest. 49. artic. 5.* Cabed. *Lusit. decis. 205. num. 2. part. 1.* vbi ait iudicatum, valere Barbof. *de Parocho. Pars III.*

consuetudinem in modo, & tempore soluendi, qui multipliciter declarant. Sed Ego omisiss variis eorum declarationibus, existimo pro vera huius Corollarij intelligentia, faciendam esse distinctionem inter consuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipso Parocho, ut illi congrua sustentatio non remaneat: & tunc verum est dicere talem consuetudinem non valere, siquidem Ius diuinum, & naturale offendens rationabilis esse nequit. Secus verò, si illa operante adhuc remanet prædicta sustentatio, quo casu procedit hoc Corollarium, prout in priuilegio *suprà* notauimus, eò quod manente congrua sustentatione solum remanet obligatio Iuris humani, contra quod operari potest consuetudo, ex reg. text. *in cap. ultim. de consuet.* si tamen talis consuetudo rationabilis fuerit, prout ille text. requirit: & sic cessat labor plurium Doctorum, quos referunt Couar. & Gutier. *dictis locis.* Ex his

Colligitur primò defendendam esse consuetudinem, qua introductum est, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur. Pater, si expendamus manente congrua sustentatione Ministri, in reliquis tantummodo Ius humanum per exemptionem violari: ac subinde nil mirum, si talis consuetudo rationabilis obseruatur: prout in specie tradunt Couar. *var. lib. 1. cap. 17. num. 8. vers. 7.* Rebuff. *d. tract. quest. 13. num. 46.* Azor. *d. lib. 7. cap. 37. quest. 2.* Monet. *cap. 5. num. 92. in fine.*

Colligitur secundo valere consuetudinem, ut ex certis fructibus, puta feno, vel oleo, decima non soluatur, Couar. *loco proxime citato*, Azor. *d. cap. 37.* Castill. *tom. 7. de Tert. cap. 2. num. 8.* Cancer. *variar. resolut. tom. 1. cap. 23. num. 11.* Monet. *d. cap. 5. num. 94. vbi num. 93.* subdit valere quoque consuetudinem, ut de minutis decimæ non soluantur.

Colligitur tertio valere quoque consuetudinem, quod ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores, Hostiens. *in cap. cum in tua, §. respondemus: quem ibi omnes sequuntur, de decim. Rot. Conchen. Decimarum, 1. Iulij, 1591. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Nouariens. Decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pironano.* Castill. *d. tom. 7. de Tert. cap. 2. num. 8.* Cancer. *d. cap. 23. numero 12.* vbi quod consuetudine potest decima prædialis reduci ad vigesimam.

Colligitur quarto posse ex consuetudine decimas vni Ecclesiæ aliàs debitas, alteri ad-

A a 2 scribi,

scribi, & solui. text. in cap. cum sint homines, & in cap. ad Apostolica, de decim. Couar. d. cap. 17. num. 8. Perez. l. 1. post princ. vers. huiusmodi autem decime, tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & l. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. pag. 133. Fagundes d. prae. 5. lib. 3. cap. 1. num. 4. Gutier. pract. lib. 1. quæst. 17. num. 2. & 5. Castil. d. cap. 2. num. 5. Rebuff. d. tract. quæst. 14. n. 47. vbi n. 48. limitat id non procedere in decimis, quæ limitibus adherent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt: refert, & sequitur Monet. d. cap. 5. num. 97. & 98. vbi num. 101. post Couar. d. num. 8. vers. quarto fortiori ratione, concludit in hac specie sufficere consuetudinem decem annorum, cum ea non sit contra Ius, sed præter: & num. 103. post eundem Couar. d. num. 8. vers. decimo, resoluit, quod in aliis casibus consuetudo, quæ circa decimas obseruanda est, requiritur, & sufficit, ut sit quadraginta annorum, & quod text. in cap. 1. de præscript. in 6. qui contrarius videtur, procedit in præscriptione, non autem in consuetudine. † Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, debet consuetudo non soluendi integras decimas probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis, Rebuff. d. quæst. 13. num. 53. & segg. & num. 69. Anton. Gabr. commun. tit. de præscript. conclus. 1. num. 16. & 18. Seraphin. decis. 1404. num. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 595. num. 16. Rot. decis. 474. num. 5. & decis. 469. num. 2. part. 1. recent. & decis. 262. num. 3. part. 2. recent. & in Augustana Decimarum, 38. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.

69 Colligitur quintò consuetudinem operari posse circa omnes decimas personales in pluribus Prouinciis, eò quod non obstante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam ministrorum sustentationem, ut tenent, quamuis alia ratione moti, Turrecrem. in cap. reuertimini. 16. quæst. 1. articulo 7. numero undecimo, Paris. consil. 25. colum. 4. Viui. Neapolit. decis. 4. num. 46. Couarr. dict. cap. 17. num. 8. Monet. d. cap. 5. num. 92.

71 Colligitur denique in soluendis decimis considerandam esse consuetudinem, ut tradunt Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. numero 15. pagina 187. Gutier. pract. lib. 1. questione 19. numero 3. Azeued. leg. 1. num. 11. tit. 5. lib. 1. noue Recopil. & leg. 6. num. 4. eodem tit. & lib. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. decime, §. 7. & 8. Suarez de Religion. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 12. & cap. 21. num. 5. & cap. 30. numero 2. Cabed. Lusit. decis. 205. numero 2. part. 1. Valenz. consil. 49. ex numero primo, tomo primo, Castil. dict. tom. 7.

cap. 2. numero 4. Pute. decis. 154. numero 6. cum segg. lib. 1. Caualer. decis. 73. numero 3. & decis. 107. num. 1. cum segg. Rot. decis. 163. num. 3. p. 2. diuersor. & decis. 333. num. 4. p. 5. diuersor. & ad illam inducendam quando agitur inter duas Ecclesias, sufficit etiam spatium decem annorum, cum non sit contra, sed præter ius, ut ultra Monetam citatum supra num. 68. tenent Marefcot. var. resol. lib. 2. cap. 95. num. 19. ad fin. Rota d. decis. 163. num. 4. & d. decis. 333. num. 5. Caualer. d. decis. 73. & decis. 95. num. 2. in princ. Adit etiam Rota dicta decis. 333. numero 18. quod consuetudo in materia decimarum ad fauorem Ecclesiæ Sacramentalis contra Ecclesiam prædialem ut inducatur requiritur possessio decennalis: & num. 19. quod Ecclesia prædialis si quoad decimas probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, tunc non sufficit consuetudo decennalis contraria, sed opus est formali præscriptione.

Sed dubitari potest, quæ consuetudo in solutione decimarum sit attendenda, lociue vicinioris, an loci ubi prædia existunt, vel ubi fit solutio decimarum, an Diocesis? Sub distinctione sic respondendum erit: aut nulla adest consuetudo in loco, ubi sita sunt prædia, aut ubi fit solutio decimarum; vel si adest, est dubia, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis, Achil. decis. 3. num. 2. 6. & 8. sub tit. de decim. Item, si in loco, ubi fit solutio decimarum, vel sita sunt prædia, nulla adest consuetudo: in loco verò viciniori adest aliqua consuetudo, & in loco dominantiori adest diuersa consuetudo, tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, non verò loci dominantis, Put. decis. 176. lib. 3. in correctis. Aut in loco, ubi sita sunt prædia, adest particularis consuetudo, & illa tunc est attendenda. Item, si in loco adest aliqua consuetudo, & in diocesi alia, tunc etiam attendenda est consuetudo loci particularis, & non diocesis: ita Rot. in Tudet. Decimarum, 19. Nouembr. 1591. coram Cardin. Pamphilo sen. & in Ciuitat. Decimarum, 18. Martij, & 27. Iunij, 1596. coram bone memor. Penia. † Consuetudo enim specialis præferenda est generali, Rot. in Calaguritana Decimarum, 19. Martij, 1610. coram Cardin. Caualerio, inter eius impressas, decis. 106. & in Hispal. Decimarum, 18. Iul. 1612. coram bone memor. Vbaldo. † Item attendenda est potius ea consuetudo, quæ fauet Parochiali, quam quæ fauet prædiali, cum sit rationabilior, & conformior iuri communi: Curt. iun. consil. 2. in fine. Afflict. decis. 80. num. 9. Rot. in Segobien. Decimarum, 10. Octobr. 1583. coram Aldobran

Aldobrandino postea Clemente VIII. & in Pa-
cen. Decimarum, 20. Iunij 1598. coram bona
mem. Card. Millino.

§ IV.

Quis sit iudex competens in causa decima-
rum, & an, & quando sit summaria, &
executiva, & quibus pœnis afficiantur
eas non soluentes, & quomodo componi,
& transigi super illis possit?

S V M M A R I V M.

- 1 Decimarum controuersia in petitorio, ubi qua-
estio iuris est etiam incidens, spectat ad Iudi-
cem Ecclesiasticum: ad secularem vero,
quando questio est meri facti.
- 2 L. si ex plagis §. in cliuo. ff. ad leg. Aquil.
declaratur.
- 3 Index Ecclesiasticus an de possessorio deciman-
di cognoscat, remissum.
- 4 Causa Decimarum reputatur profana quoad
effectum remissorie.
- 5 Decimarum in causis proceditur summarie,
præcipue quando est inter Clericos, quibus
de iure debentur decime, & eos, qui solu-
ere debent: & quando fuerit inter duas
Ecclesias super iure percipiendi deci-
mas.
- 6 Ministri nomine Ecclesie pro decimis non solu-
tis rei vindicatione, vel personali actione,
vel officio Iudicis contra laicos agere pos-
sunt.
- 7 Decimas soluere appellatione remota cogen-
di sunt subditi, sed limitatur ibi tribus
modis.
- 8 Decimarum collector, quando modum exce-
deret, ab excessu potest appellari.
- 9 Decimarum debitor non potest prætextu eius,
quod sibi debetur, decimas denegare.
- 10 Onus soluendi decimas est reale, & sequitur
possessorem.
- 11 Possessor fundi pro decimis præteritis conueniri
potest.
- 12 Fundus censetur tacite hypothecatus pro de-
cimis.
- 13 Tributum ex certo fundo debitum, transit in
quemlibet possessorem.
- 14 Censu possessor pro præteritis redditibus
tenetur non excusso principali vendi-
tore.
- 15 Decimas non soluens, cum teneatur, ex-
communicari potest, ac debet, monitione
præmissa.
- 16 Decimas subtrahentes, siue non soluentes,
Barbof. de Parocho Pars III.

vel earum solutionem impediētes, absol-
ui non possunt nisi plena restitutione sequu-
ta, vel saltem remittuntur ab eo, cui de-
bentur, vel denique impotentes sint adre-
stituendum.

- 17 Parochus an possit denegare Sacramenta iis,
qui nolunt soluere decimas, remissum.
- 18 Vicarius an possit imponere interdictum per-
sonale contra renitentes soluere decimas,
remissum.
- 19 Sepultura Ecclesiastica priuari debet, qui sol-
uere tenetur decimas, neque eas soluit, aut
restituit Ecclesie.
- 20 Religiosi Confessarii, sed maxime Ordinis
Prædicatorum, & Minorum tenentur hor-
tari, & mouere fideles ad solutionem de-
cimarum.
- 21 Religiosi omnes excommunicantur in Clem.
1. de decim. qui decimas Ecclesie debitas
usurpant.
- 22 Religiosi, qui aliqua, ut audientes à decima-
rum Ecclesiis debitam solutione retrahant,
in sermonibus suis, vel alibi præferre præ-
sumunt excommunicationem ipso iure in-
currunt.
- 23 Religiosis sub pena suspensionis ipso facto &
ab officio prædicationis præcipitur, ut con-
fiteantur conscientiam faciant de soluendi
decimis, quoties à Rectoribus Ecclesia-
rum ad hoc requiruntur.
- 24 Compositio facta inter personas Ecclesiasti-
cas nomine suarum Ecclesiarum super
decimas in futurum soluendas, valet,
modo causæ cognitio à Superiore facta in-
terueniat, consensusque, seu auctoritas
Episcopi, vel alterius Superioris acce-
dat.
- 25 Cap. veniens, de transact. concordatur
cum cap. 2. eod. tit.
- 26 Compositio super decimas in futurum solu-
endas, si fiat inter Parochos sine aucto-
ritate Episcopi, vel Superioris, non in to-
tum vitatur, sed valet pro vita compo-
nentium.
- 27 Compositio de decimis præteritis non solum
cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum
laicis fieri potest sine auctoritate Supe-
rioris.

DECIMARVM controuersia in
petitorio, ubi questio iuris est
etiam incidens, priuatiuè spe-
ctat ad Iudicem Ecclesiasticum
cap. fin. de rerum perm. cap. tua nobis §. fin. de
decim. Gutier. præct. lib. 3. q. 26. n. 11. D. Barbo-
sa in l. Titia, num. 47. vers. cum enim questio
ff. sol. matr. Gabr. Pereira de manu Regia p.
1. cap. 7. n. 38. ad secularem verò spectabit
solū, quando questio sit meri facti, an nimi-

A a 3 rum,